

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om aktiesparkonton och lag om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om aktiesparkonton och lag om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen (RP 279/2018 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Motion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

- Åtgärdsmotion AM 21/2017 rd Peter Östman kd m.fl. Åtgärdsmotion om att i Finland inrätta ett system med investeringssparkonton för småsparare

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Paula Kirppu, finansministeriet
- marknadsövervakare Anu Ranta, Finansinspektionen
- rådgivare Karlo Kauko, Finlands Bank
- chefsjurist Matti Merisalo, Skatteförvaltningen
- professor Jaakko Ossa, Åbo universitet
- verkställande direktör Sari Lounasmeri, Börsstiftelsen i Finland
- direktör Lea Mäntyniemi, Finanssiala ry
- direktör Ann-Mari Kemell, Centralhandelskammaren
- styrelseordförande Timo Rothovius, Aktiespararnas Centralförbund rf
- specialforskare Ilpo Suoniemi, Löntagarnas forskningsinstitut.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Konkurrens- och konsumentverket
- FINE Försäkrings- och finansrådgivningen
- Skattebetalarnas Centralförbund rf.

Betänkande EkUB 36/2018 rd

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

I propositionen föreslås det att det stiftas en ny lag om aktiesparkonton. Dessutom föreslås ändringar i lagen om Finansinspektionen.

I lagen om aktiesparkonton föreslås bestämmelser om rätt att tillhandahålla avtal om aktiesparkonton, om inledande av tillhandahållandet av tjänster, om inbetalningar på sparkonton samt om betalning av avkastning och om uttag av sparmedel. Dessutom föreslås i lagen bestämmelser om investering och förvaring av sparmedel, om de krav som ställs på tjänsteleverantörens förfaranden, om bokföring i anknytning till kontot och om de uppgifter som ska lämnas om kostnader. I lagen om aktiesparkonton föreslås också bestämmelser om kontoavtalets minimiinhåll samt om tjänsteleverantörens och spararens rätt att säga upp avtalet. I lagen föreslås inga särskilda bestämmelser om överlåtelse, pantsättning, utmätning eller återvinning av medlen till konkursbo.

Aktiesparkonton ska få tillhandahållas av kreditinstitut och värdepappersföretag samt av med dem jämförbara utländska tjänsteleverantörer som är verksamma i Finland och som har etablerat sig inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. På tjänsteleverantörers förfaranden tillämpas bestämmelserna i lagen om investeringstjänster.

Det ska endast vara möjligt att överföra penningmedel till ett aktiesparkonto. För de insättningar som kan göras på kontot ställs en maximigräns på 50 000 euro. På uttag ställs däremot inga begränsningar i euro eller tidsbegränsningar. Investeringsobjekten antecknas i spararens namn och medlen omfattas antingen av insättningsgarantin eller ersättningsfonden för investerarskydd beroende på om medlen finns på insättningskontot eller i form av värdepapper. Det ska också vara möjligt att öppna aktiesparkonton åt minderåriga personer.

Tjänsteleverantören ska hålla bok över transaktionerna på aktiesparkontot och över de tillgångar som förvärvats med sparmedlen med deras förvärvspriser och försäljningspriser under de fem senaste åren, samt under minst fem år från det att avtalet om aktiesparkonto upphörde. Det föreslås att tjänsteleverantören ska vara skyldig att minst en gång per år till spararen lämna uppgifter om sparmedlen och kontotransaktionerna, om kostnader som tagits ut och om andra omständigheter som är av väsentlig betydelse för spararen.

Om skattebehandlingen av aktiesparkonton och om eventuella skatteincitament föreslås separata bestämmelser i skattelagar.

I propositionen föreslås det att 40 § i lagen om Finansinspektionen ändras.

Lagen avses träda i kraft den 1 mars 2019 samtidigt med de skatteändringar som gäller aktiesparkonton. Medel kan dock inte tas emot på aktiesparkonton före den 1 januari 2020.

Betänkande EkUB 36/2018 rd

Åtgärdsmotionen

I åtgärdsmotion AM 21/2017 rd föreslås att regeringen ska vidta åtgärder för att skapa ett system för investeringssparkonton för småinvestorer i Finland.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänna synpunkter på de föreslagna bestämmelserna. Förslaget syftar till att skapa ett nytt investeringsinstrument och en ny typ av beskattning (RP 275/2018 rd). Ekonomiutskottet understöder den föreslagna regleringen och förordar dess grundläggande principer men kommer med vissa preciseringar som utskottet tror kan förtydliga bestämmelserna och göra dem lättare att tillämpa.

Den föreslagna regleringen främjar sannolikt konkurrensen mellan tjänsteleverantörerna och breddar paletten av investeringsinstrument på ett sätt som kan antas öka privatpersoners intresse för placeringsverksamhet, eftersom de får tillgång till en relativt lätthanterlig investeringsform med skatteincitament. Utskottet gör den bedömningen att i synnerhet bestämmelser som garanterar att det är enkelt att säga upp avtal eller byta tjänsteleverantör bidrar till att sänka tröskeln för denna investeringsform. Det är också bra, menar utskottet, att det inte finns några detaljerade bestämmelser om sparavtalet i lagen eftersom tjänsteleverantörerna då också kan konkurrera med förmånliga avtalsvillkor.

Skattebehandlingen av aktiesparkonton eliminerar den låsta situation som beskattningen av överlåtelsevinst har skapat och öppnar för bättre möjligheter att sprida på investeringarna. Det här är viktigt, eftersom spridning i verkligheten är det enda sättet att minska investeringsriskerna utan att skruva ner avkastningsförväntningarna.

Investerarskydd. Bestämmelserna om insättningsgaranti kommer att tillämpas på de penningmedel som finns på aktiesparkontot och de investeringsobjekt som förvärvats med medlen omfattas av ersättningsfonden för investerarskydd på samma villkor som gäller andra insättningar och värdepappersinvesteringar. En viktig del av den nya regleringen är tjänsteleverantörernas skyldighet att ansluta sig till de ovan nämnda skyddssystemen, vilket återigen är ett nytt element i strävan att reformera lagstiftningen om ersättningsfonden för investerarskydd – något som utskottet har yttrat sig om i samband med de nyligen gjorda ändringarna i lagen om investeringstjänster (EkUB 27/2018 rd — RP 277/2018 rd). Många småplaceringar upplever låg risktagning som ett av de viktigaste elementen när de fattar sina investeringsbeslut. Med tanke på möjligheterna att sprida investeringarna kunde det vara motiverat att i ett senare skede ta med placeringsfonder bland de tillåtna objekten.

Maximigränsen för enskilda konton. Under sakkunnigutfrågningen har sättet att beräkna maximigränsen för enskilda aktiesparkonton uppmärksamats. Utskottet påpekar att i 5 § 1 mom. i lagförslag 1 föreslås en begränsning enligt vilken det på ett aktiesparkonto kan sättas in penningmedel till ett belopp på högst 50 000 euro. När insättningarnas maximibelopp beräknas, ska dock också de uttag beaktas som gjorts på kontot, varför avkastningens andel och det investerade kapitalets andel ska särskiljas vid uttag av medel från kontot på motsvarande sätt som föreskrivs i 53

Betänkande EkUB 36/2018 rd

b § i inkomstskattelagen. Aktiesparkontots maximigräns kan således uppnås och underskridas flera gånger beroende på transaktionernas riktning och antal. Tjänsteleverantören ska med till buds stående medel sträva efter att övervaka och säkerställa att det inte kan sättas in medel på kontot över den tillåtna maximigränsen. Utskottet menar att de föreslagna bestämmelserna är tillräckligt exakta med beaktande av sambandet mellan hur man beräknar aktiesparkontots maximibelopp respektive den beskattningsbara avkastningen. Därför finns det varken skäl för eller behov av mer detaljerade bestämmelser i lagen om aktiesparkonton, inte ens för att undvika tolkningsproblem.

Förvaringsarrangemang. Utskottet har dryftat frågan om det borde föreskrivas i lag att endast ett värdeandelskonto kan knytas till ett aktiesparkonto. Utskottet konstaterar att det i 5 § 1 och 2 mom. i lagen om aktiesparkonton föreskrivs om tjänsteleverantörens skyldighet att se till att en sparare har endast ett personligt penningkonto och att till förvaring som är kopplad till ett sådant konto inte får tas emot andra än i avtalet angivna tillgångar. Dessa skyldigheter borgar för ett arrangemang där endast ett värdeandelskonto i Finland kopplats till förvaringen. Av den anledningen behöver det inte föreskrivas närmare om saken. Eftersom det kan finnas tillåtna investeringsobjekt annanstans än i Finland skulle närmare bestämmelser eventuellt försvåra förvaringen.

Fortsatt arbete med regleringen. Ett av de viktigaste målen med lagförslaget är att samordna regleringen av olika investeringsformer. I detta avseende går förslaget i rätt riktning, men det finns fortfarande behov att gå vidare med lagstiftningen. Det här framgår till exempel vid en jämförelse med bestämmelserna om placeringsfonder. Frågor som borde dryftas vidare när det finns erfarenhet av lagtillämpningen är effekten i olika inflationssituationer av möjligheten att använda sig av den presumtiva anskaffningsutgiften och möjligheten att dra av förluster vid uttagstidpunkten.

En annan viktig fråga är maximigränsen för ett enskilt konto. Eftersom syftet med den föreliggande propositionen är att uppmuntra till all slags aktivitet bland investerare är det just nu motiverat att hålla fast vid den föreslagna gränsen på 50 000 euro. Men med beaktande av utbudet av investeringstjänster anser ekonomiutskottet att de serviceavgifter som kommer att gälla i fråga om aktiesparkonton också påverkas av hur attraktiv investeringsformen är för tjänsteleverantören. Ett intressant element är därvid den potentiella klientvolymen, som oundvikligen begränsas till följd av det maximibelopp som byggts in i bestämmelserna.

Åtgärdsmotion AM 21/2017 rd. I motionen föreslås det att regeringen vidtar åtgärder för att skapa ett investeringssparsystem i Finland för småplacereare. Ekonomiutskottet anser att regeringens proposition fyller det syfte som motionen eftersträvar och föreslår således att motionen förkastas.

DETALJMOTIVERING

1. Lag om aktiesparkonton

1 §. Tillämpningsområde. Ekonomiutskottet konstaterar att 1 § bör kompletteras med en hänvisning till lagen om kreditinstitut. Allmänna laghänvisningar om tillämpningsområdet är informativa för aktörerna.

Betänkande EkUB 36/2018 rd

4 §. Finansinspektionens förteckning över tjänsteleverantörer och Finansinspektionens behörighet att meddela föreskrifter. Ekonomiutskottet erinrar om att Finansinspektionens tillsynsbehörighet i lagförslaget inte avviker från det som framgår av lagen om investeringstjänster. Eftersom det är möjligt att erbjuda investeringstjänster, såsom att ta emot och förmedla uppdrag och erbjuda egendomsförvaltning över gränserna, föreslår ekonomiutskottet att 4 § 1 mom. för att förbättra tillsynsmöjligheterna kompletteras med en passus om skyldighet att uppdatera uppgifter. På så sätt stärks Finansinspektionens möjligheter att få uppgifter också om sådana tjänsteleverantörer som inte direkt står under dess tillsyn.

8 §. Tjänsteleverantörens skyldigheter i fråga om förfarandet. Ekonomiutskottet menar att en strykning av informativa bestämmelser i detta sammanhang skulle göra paragrafen tydligare. Det är nödvändigt att särskilt föreskriva om tjänsteleverantörens skyldigheter i fråga om förfarandet vid tillhandahållande av avtal om aktiesparkonto, när det inte är fråga om att erbjuda en investeringstjänst på vilken lagen om investeringstjänster tillämpas direkt med stöd av lag. Det är möjligt att i samband med tillhandahållande av avtal om aktiesparkonto också tillhandahålla investeringstjänster. I fråga om sistnämnda tjänster föreskrivs det i lagen om investeringstjänster om skyldigheter i fråga om förfarandet.

I paragrafen bör det föreskrivas om tjänsteleverantörens skyldighet att informera uttryckligen i samband med tillhandahållande av avtal om aktiesparkonto.

10 §. Bokföring av aktiesparkonton samt uppgifter om avkastning och kostnader under avtalsförhållandet. I samband med hörandet av sakkunniga har frågan om bokföringsskyldighetens utsträckning i tid diskuterats. Efter att ha hört sakkunniga anser ekonomiutskottet det lämpligast att bestämmelserna om skyldigheten att förvara bokföringen under fem år bibehålls men förtydligas.

I paragrafens 1 mom. stryks den informativa hänvisningen till lagen om investeringstjänster. I momentet intas bestämmelser om en skyldighet som överskrider värdepappersföretags skyldighet att minst en gång om året tillstålla kunden samlad information om aktiesparkontots avkastning såsom försäljningsvinst och utdelning, om kostnader som tagits ut hos kunden, sparmedlens värde samt andra omständigheter som är av väsentlig betydelse för kunden. Av väsentlig betydelse för kunden är exempelvis uppgifter om maximiinsättningens belopp. Rapportering av denna typ ingår bland annat i kapitalförvaltningstjänster, men rapporteringen om aktiesparkonton skulle inte förutsätta avtal om att kapitalförvaltningstjänster knyts till avtalet om aktiesparkonto.

Utskottet understryker att skyldigheten att förvara bokföringen inleds i registreringsögonblicket och upphör senast fem år efter att avtalet har löpt ut. Vid byte av tjänsteleverantör omfattar den tidigare tjänsteleverantörens skyldighet att förvara bokföringen i fem år de fem år som föregick den tidpunkt då avtalet löpte ut.

Det föreslås att paragrafen kompletteras med ett 3 mom. med bestämmelser om tjänsteleverantörens skyldighet att dock ha en fortlöpande bokföring över maximidepositionens belopp.

Betänkande EkUB 36/2018 rd

13 §. Spararens rätt att säga upp ett avtal om aktiesparkonto och byte av tjänsteleverantör.

Paragrafens 1 mom. föreslås bli kompletterad med en skyldighet att föra över inte bara medlen utan också uppgifter om maximidepositionens belopp vid tidpunkten för bytet av tjänsteleverantör.

16 §. Skadeståndsskyldighet. I paragrafen föreslås en bestämmelse motsvarande den i lagen om investeringstjänster om tjänsteleverantörens skadeståndsskyldighet när ansvaret har samband med sådan försummelse av bokföringsskyldigheten eller brister i rapporteringen om vilket föreskrivs i 10 § i lagen om aktiesparkonton.

17 §. Tillsyn och administrativa påföljder. Paragrafen bör förtydligas för att göra den lättare att tillämpa.

18 §. Ikraftträdande. I ikraftträdandebestämmelsen är det nödvändigt att beakta tiden mellan lagens ikraftträdande och när den börjar tillämpas samt ge Finansinspektionen tillräckligt med tid för att behandla anmälningar om registrering ifall anmälningarna leder till en anhopning.

2. Lag om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen

40 §. Påföljdsavgift. Paragrafhänvisningen ändras så att den motsvarar den systematik som i övrigt använts i paragrafen, dvs. utan att det lagrum hänvisningen gäller beskrivs närmare.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 279/2018 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen förkastar åtgärdsmotion AM 21/2017 rd.

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om aktiesparkonton

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på avtal om sparande där villkoren innebär att penningmedel betalas in på den i avtalet namngivna spararens personliga konto för att investeras vidare i denna lag angivna investeringsobjekt.

På tillhandahållande av banktjänster för aktiesparkonton tillämpas ~~dessutom~~ det som föreskrivs i kreditinstitutslagen (610/2014) och på tillhandahållande av investeringstjänster tillämpas dessutom det som föreskrivs i lagen om investeringstjänster (747/2012).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *tjänsteleverantör* den som med stöd av 3 § har rätt att tillhandahålla avtal om aktiesparkonton,
- 2) *sparare* en fysisk person som har ingått ett sparavtal med en tjänsteleverantör,
- 3) *aktiesparkonto* ett konto i en inlåningsbank eller i ett utländskt kreditinstituts filial i Finland, på vilket spararen betalar in pengar enligt avtalet,
- 4) *sparmedel* de pengar som spararen betalat in på aktiesparkontot samt de investeringsobjekt som förvärvats för att placera medlen och avkastningen av investeringarna.

3 §

Rätt att tillhandahålla avtal om aktiesparkonto

Avtal om aktiesparkonto kan tillhandahållas av

- 1) inlåningsbanker och utländska EES-kreditinstitut som avses i kreditinstitutslagen (610/2014),

Betänkande EkUB 36/2018 rd

2) värdepappersföretag och utländska EES-värdepappersföretag som avses i lagen om investeringstjänster (747/2012).

4§

Finansinspektionens förteckning över tjänsteleverantörer och Finansinspektionens behörighet att meddela föreskrifter

Finansinspektionen får en förteckning över tjänsteleverantörer enligt denna lag. En tjänsteleverantör får tillhandahålla aktiesparavtal efter att ha anmält det till Finansinspektionen. Anmälan ska göras skriftligt minst en månad innan verksamheten inleds och till anmälan ska fogas tillräcklig och tillförlitlig utredning om att verksamheten ordnas i enlighet med kraven i lagen. **Tjänsteleverantören ska utan dröjsmål underrätta Finansinspektionen om ändringar i de omständigheter som ska framgå av anmälan.**

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om uppfyllande av anmälningskyldigheten och om lämnande av de uppgifter som avses i 10 §.

5§

Inbetalningar på aktiesparkonto, betalning av avkastning på sparmedlen och uttag av sparmedel

En tjänsteleverantör får med stöd av ett avtal om aktiesparkonto på aktiesparkontot ta emot penningmedel upp till ett belopp på högst 50 000 euro. Medlen ska tas emot på ett i avtalet specificerat personligt penningkonto, det vill säga ett aktiesparkonto. Medlen kan investeras i sådana investeringsobjekt som anges i 6 §. Investeringsobjekten förvärfvas i spararens namn.

Till förvaring som är kopplad till ett aktiesparkonto och som är i spararens namn får inte tas emot andra än i avtalet angivna tillgångar som har förvärfvats med aktiesparkontots sparmedel. Utöver det som föreskrivs någon annanstans i lag ska det av kontoavtalet också framgå att

1) aktiesparkontot endast får användas till att ta emot sparmedel på aktiesparkontot av spararen, till betalning av avgifter på grund av investering av sparmedel och till att ta emot medel som influtit vid försäljning av investeringar. Tjänsteleverantören får dessutom från kontot debitera kostnader och arvoden i enlighet med kontoavtalet,

2) dispositionsrätten till de medel som finns på kontot hör till spararen.

Tjänsteleverantören ska sörja för att den vinstutdelning som fås från investering av sparmedel och medlen från överföring av investeringsobjekt och anknytande rättigheter betalas till aktiesparkontot, om medlen inte omedelbart placeras på nytt.

Sparmedlen får tas ut när som helst enligt spararens beslut i en eller flera rater.

6§

Investering av sparmedel

Sparmedlen ska investeras i ett eller flera av följande investeringsobjekt:

1) värdepapper som avses i 2 kap. 1 § 1 punkten i värdepappersmarknadslagen (746/2012) och som är föremål för handel på en reglerad marknad som avses i lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017) eller därmed jämförlig handel på en i den lagen avsedd multilateral han-

Betänkande EkUB 36/2018 rd

delsplattform i Europa eller utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och där emittenten ska iaktta informationsskyldigheten enligt 3—10 kap. i värdepappersmarknadslagen eller enligt 5 kap. 3 § i lagen om handel med finansiella instrument eller någon därmed jämförlig informationsskyldighet,

2) värdepapper som avses i 2 kap. 1 § 1 punkten i värdepappersmarknadslagen, vars emissionsvillkor innefattar ett åtagande att göra värdepappren föremål för handel inom ett år efter att de emitterats inom sådana handelsplattformar som avses i 1 punkten.

Till i 1 mom. 2 punkten avsedda investeringar räknas också sådana värdepapper som har antecknats på basis av bolagshändelser hos emittenten av de i punkten nämnda värdepappren, och vars emissionsvillkor innefattar ett åtagande att göra värdepappren föremål för handel inom sådana handelsplattformar som avses i den punkten inom ett år efter att de emitterats.

Sparmedel får dock inte investeras i sådana i värdepappersmarknadslagen avsedda värdepapper av vars emittents samtliga aktier eller rösträtter spararen äger en andel på minst en tiondedel eller spararen direkt eller indirekt kan använda en med ägande jämförbar beslutanderätt med en andel på minst en tiondedel.

När aktieinnehavets omfattning beräknas beaktas också sådana företag där spararen har bestämmande inflytande på det sätt som avses i 2 kap. 4 § i värdepappersmarknadslagen, och sådana företag i vilka spararen ensam eller tillsammans med ett företag där spararen har bestämmande inflytande direkt eller indirekt har en ägarandel på minst en tiondedel.

Spararen ska utan dröjsmål vidta åtgärder för att sälja sådana investeringar som inte uppfyller kraven enligt denna paragraf.

7§

Förvaring av sparmedel

Tjänsteleverantören ska ordna förvaring, hantering och clearing av de sparmedel som anknyter till aktiesparkontot på ett tillförlitligt sätt och så att de inte riskerar att förväxlas med tjänsteleverantörens egna medel eller någon annan kunds medel.

På förvaring av sparmedlen tillämpas vad som i 9 kap. i lagen om investeringstjänster föreskrivs om förvaring av kundmedel.

8§

Tjänsteleverantörens skyldigheter i fråga om förfarandet

Tjänsteleverantören ska i god tid innan avtal om aktiesparkonto tillhandahålls ge kunderna tillräcklig information om tjänsteleverantören och om villkoren i avtal om aktiesparkonto.

9§

Kundkontroll

Tjänsteleverantören ska ha kännedom om sina kunder och identifiera dem som handlar för kundernas räkning. Tjänsteleverantören ska ha tillräckliga riskhanteringssystem för att bedöma de risker som kunderna medför för verksamheten. Tjänsteleverantören ska utan dröjsmål till cen-

Betänkande EkUB 36/2018 rd

tralen för utredning av penningtvätt rapportera tvivelaktiga transaktioner eller misstanke om finansiering av terrorism på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 1 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017).

Bestämmelser om kundkontroll finns också i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

10 §

Bokföring av aktiesparkonton samt uppgifter om avkastning och kostnader under avtalsförhållandet

~~På tjänsteleverantörens skyldighet att lämna information tillämpas bestämmelserna i 10 kap. 5 § i lagen om investeringstjänster om värdepappersföretags informationsskyldighet.~~ Tjänsteleverantören ska föra bok över transaktionerna på aktiesparkontot och av de **investeringsobjekt** som förvärvats med sparmedlen med deras förvärvspriser och försäljningspriser, samt till spararen minst en gång per år lämna uppgifter om sparmedlen och deras avkastning, om de kostnader och arvoden som tagits ut samt om andra sådana faktorer som gäller avtalet som har väsentlig betydelse för spararen.

Bokföringen ska förvaras under fem år och minst fem år från det att avtalet upphörde att gälla. **Tjänsteleverantörens bokföring ska dock alltid innehålla aktuella uppgifter om maximiinsättningens belopp på aktiesparkontot.**

11 §

Innehållet i avtal om aktiesparkonto

Ett avtal om aktiesparkonto ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- 1) avtalsparterna,
- 2) alla avgifter och andra kostnader som tas ut på basis av avtalet samt grunderna för hur de bestäms,
- 3) de investeringsobjekt i vilka sparmedlen kan investeras,
- 4) spararens rätt enligt 13 § att säga upp avtalet och rätt enligt 14 § att göra avbrott i sparandet,
- 5) kontonumret på det aktiesparkonto som avtalet gäller och numret på det förvaringskonto som kopplats till kontot,
- 6) uppgifter om hur värdet på sparmedlen räknas i de fall som avses i 12 §,
- 7) spararens försäkran om att han eller hon inte har andra gällande avtal om aktiesparkonton.

Avtalet ska vara daterat och av avtalet ska framgå att denna lag tillämpas på det. Vad som föreskrivs ovan i 1 mom. 7 punkten tillämpas inte på sådana temporära situationer som beror på byten av tjänsteleverantör som avses i 13 § i denna lag.

12 §

Tjänsteleverantörens skyldighet att säga upp ett avtal om aktiesparkonto

En tjänsteleverantör får inte säga upp ett avtal om aktiesparkonto med undantag för de fall som avses i 2 och 3 mom.

Betänkande EkUB 36/2018 rd

Om tjänsteleverantören har försatts i likvidation eller konkurs eller undergår företagssanering, eller annars har förlorat sin rätt att tillhandahålla sparavtal, ska tjänsteleverantören, likvidatorerna eller konkursboet utan dröjsmål säga upp avtalet och föra över sparmedlen till en annan tjänsteleverantör som spararen har meddelat. Tjänsteleverantören ska också säga upp ett avtal om aktiesparkonto om spararen upprepade gånger eller av grov oaktsamhet har låtit bli att iaktta villkoren i avtalet om aktiesparkonto, och trots en skriftlig anmärkning inte rättar till överträdelsen. I anmälan om uppsägelse ska fogas en uppmaning att meddela tjänsteleverantören, likvidatorerna eller konkursboet om en sådan i denna lag avsedd tjänsteleverantör med vilken spararen har ingått ett nytt avtal om aktiesparkonto eller till vilken sparmedlen annars kan överföras. Av meddelandet om uppsägning ska framgå den tidsfrist för meddelande som anges i 3 mom. och påföljderna av att meddelandet inte lämnas.

Om tjänsteleverantören, likvidatorerna eller konkursboet inte har fått ett meddelande enligt 2 mom. från spararen med information om den nya tjänsteleverantören senast tre månader efter det att spararen tog emot meddelandet om uppsägning, ska tjänsteleverantören, likvidatorerna eller konkursboet utan dröjsmål förvandla sparmedlen till pengar och betala ut dem till spararen oberoende av eventuella skattepåföljder eller andra påföljder. Om värdet på sparmedlen är beroende av noteringar på finansmarknaden, ska värdet vid återbetalningen bestämmas enligt säljkursen den dag då den tidsfrist som avses i detta moment löper ut, om inte tjänsteleverantören och spararen har avtalat om något annat. Om dagen då spararen tog emot meddelandet om uppsägning inte kan påvisas på något annat sätt, anses ett meddelande som har skickats per post ha anlänt till spararen den sjunde dagen efter det att det avsändes och ett elektroniskt meddelande den dag då det sändes.

13 §

Spararens rätt att säga upp ett avtal om aktiesparkonto och byte av tjänsteleverantör

Spararen har rätt att säga upp ett avtal om aktiesparkonto och kräva att medlen förs över när avtalet upphör att gälla. Uppsägning av avtalet kräver inte att medlen realiserats om spararen har ingått ett annat avtal om aktiesparkonto, varmed de influtna medlen förs över till den tjänsteleverantör som är part i nämnda avtal.

Ett avtal om aktiesparkonto ska sägas upp skriftligt. I meddelandet om uppsägning ska det anges till vilken tjänsteleverantör medlen ska föras över. Medlen **och uppgifter om maximiinsättnings belopp** ska överföras inom 30 dagar från det att meddelandet togs emot. Den tjänsteleverantör som tagit emot medlen ska utan dröjsmål meddela spararen om att medlen har tagits emot. Det uppsagda avtalet upphör att gälla när medlen har förts över till den tjänsteleverantör som anges i meddelandet om uppsägning. Om dagen inte kan påvisas på något annat sätt anses ett meddelande som har skickats per post ha anlänt till tjänsteleverantören den sjunde dagen efter det att det avsändes och ett elektroniskt meddelande den dag då det sändes.

14 §

Avbrott i sparandet

Spararen har rätt att när som helst göra avbrott i att betala in pengar till aktiesparkontot. Avtalet blir då till övriga delar i kraft enligt de tidigare villkoren.

Betänkande EkUB 36/2018 rd

15 §

Upphörande av avtal om aktiesparkonto när spararen avlider samt gåvoförbud

Avtalet upphör att gälla när spararen avlider. Rätten till medlen övergår till spararens rättsinnehavare.

Medel som finns på ett aktiesparkonto får inte ges i gåva helt eller delvis. En gåva i strid med förbudet jämställs med uttag av medel från kontot.

16 §

Skadeståndsskyldighet

Vad som i ~~lagen om investeringstjänster föreskrivs om ordnande av verksamheten på ett tillförlitligt sätt och vad som i~~ 16 kap. 1 § 1 mom. i ~~lagen om investeringstjänster~~ föreskrivs om skadeståndsskyldighet, tillämpas också på ~~förfarande i strid med 10 § i denna lag.~~

17 §

Tillsyn och administrativa påföljder

Efterlevnaden av denna lag och av de föreskrifter som utfärdats med stöd av den övervakas av Finansinspektionen.

Sådana i 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen avsedda bestämmelser i fråga om vilka det för försummelse eller brott mot bestämmelsen påförs en påföljdsavgift, är överskridning av den gräns på 50 000 euro som föreskrivs i 5 § 1 mom. i denna lag, bestämmelserna i 10 § om bokföring av aktiesparkonton samt försummelse av bestämmelsen i 11 § 1 mom. 7 punkten om ~~att inhämta~~ spararens försäkring i avtalet om aktiesparkonto.

Bestämmelser om ~~påförande av administrativa~~ påföljder för brott mot lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism finns i den lagen ~~och i 40 a § i lagen om Finansinspektionen.~~

Bestämmelser om påförande, offentliggörande ~~och~~ verkställighet av administrativa påföljder ~~och om behandlingen i marknadsdomstolen av ärenden som gäller administrativa påföljder~~ finns i 4 kap. i lagen om Finansinspektionen.

Särskilda bestämmelser om tillhandahållande av investeringstjänster och om organisering av verksamheten finns i lagen om investeringstjänster. Bestämmelser om ~~administrativa~~ påföljder för brott mot bestämmelserna i ~~lagen om investeringstjänster finns i den lagen~~ och i lagen om Finansinspektionen.

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Medel kan dock inte tas emot på aktiesparkonton före den 1 januari 2020. Tjänsteleverantören får inte inleda tillhandahållande av avtal om aktiesparkonto inn-

Betänkande EkUB 36/2018 rd

an tre månader har förflutit från den anmälan som avses i 4 § 1 mom., om anmälan har gjorts före den 31 mars 2020.

2.

Lag

om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) 40 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 241/2018 och (/), som följer:

40 §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift ska påföras den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot de bestämmelser eller beslut som avses i 15 kap. 2 § i värdepappersmarknadslagen, 15 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster, 12 kap. 2 § i lagen om handel med finansiella instrument, 15 § i lagen om värdepapperskonton, 8 kap. 6 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet, 48 a § i lagen om betalningsinstitut, 22 kap. 2 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder, 27 kap. 2 § i lagen om placeringsfonder, 15 § 2 mom. i lagen om gräsrotsfinansiering, 20 kap. 1 § i kreditinstitutslagen, 5 § 1 mom., 17 § 2 mom. i lagen om aktiesparkonton (/), 18 kap. 1 § i resolutionslagen eller i 68 eller 71 § i lagen om försäkringsdistribution.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande EkUB 36/2018 rd

Helsingfors 13.2.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Martti Mölsä blå
vice ordförande Harri Jaskari saml
medlem Touko Aalto gröna
medlem Petri Honkonen cent
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Eero Lehti saml
medlem Lea Mäkipää blå
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Ville Skinnari sd.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.

Betänkande EkUB 36/2018 rd Reservation

RESERVATION

Motivering

Genom proposition RP 279/2018 rd stiftas en lag om aktiesparkonton, som gör det möjligt att öppna och använda aktiesparkonton i placeringsverksamhet. Propositionen har ett nära samband med en proposition (RP 275/2018 rd) som är under behandling i finansutskottet och som gäller beskattning av aktiesparkonton och sparlivförsäkringar samt kapitaliseringsavtal, alltså placeringsförsäkringar. Aktiesparkontots betydelse bygger uttryckligen på den särskilda skattebehandling av placerade tillgångar som föreslås i skattelagstiftningen. Därför är det nödvändigt att i samband med behandlingen av denna proposition göra en bedömning av den föreslagna skattebehandlingen av aktiesparkonton.

Skattelättnaderna beträffande aktiesparkonton kringsskär skattebasen

Det framgår av lagförslaget att beskattningen av aktiesparkonton kringsskär skattebasen betydligt och leder till att det uppstår en möjlighet att undvika skatter. Det beror på att utdelning och försäljningsvinster på aktiesparkonton inte ska beskattas. Värdeökningar på kontot ska å andra sidan beskattas enligt kapitalinkomstskattesatsen (för närvarande 30 % eller 34 %) när medlen tas ut. Men värdeökningar beskattas inte alls om medlen på kontot går i arv till arvingar. Motsvarande beskattning gäller redan nu placeringsförsäkringar, där skattefriheten för värdeökningar också har gällt donation av placeringsförsäkringar. Utifrån de här erfarenheterna väntas en stor del av värdeökningarna på aktiesparkonton undvika skatt helt och hållet. Bland annat därför räknar regeringen med att skatteintäkterna på årsnivå kommer att minska med ungefär 100 miljoner euro när användning av aktiesparkonton blir vanligare.

Utöver detta kringsskärs skattebasen av att utdelning på aktiesparkonton inte beskattas om kontoinnehavaren är utländsk. Om internationella skatteavtal för närvarande är tillämpliga är skatten på utdelning vanligtvis 15 procent. I de här situationerna kan Finland heller inte beskatta senare uttag på aktiesparkontot. Detsamma gäller situationer där en finländsk innehavare av ett aktiesparkonto flyttar utomlands. Av propositionen framgår att motsvarande skattefrihet också gäller utländska placeringsformer av samma typ som aktiesparkonton, om likheterna med aktiesparkonton är tillräckligt stora. Skattebortfallet på grund av aktiesparkonton till följd av utdelning som betalas till utlandet kan enligt finansministeriet bli 56 miljoner euro på årsnivå utöver de 100 miljoner som nämns ovan, framgår det av propositionen. På grund av det potentiella skattebortfallet förhöll sig också finansministeriets arbetsgrupp för skattebehandling av olika investeringsformer negativ till att skattefrihet för aktiesparkonton också ska tillämpas på utdelning så som regeringen föreslår.

Ett av syftena med propositionen är att bidra till en neutral skattebehandling av olika investeringsformer. Vi anser att det inte är ett välkommet steg i riktning mot det här målet att göra nya hål i skattebasen. Snarare finns det skäl att avgränsa skatteförmånerna och möjligheterna att kringgå skatt till följd av de befintliga indirekta investeringsinstrumenten. På längre sikt ska målet vara att beskattningen av indirekta investeringar utvecklas så att den mer motsvarar beskattningen av avkastning från direkt värdepappersinnehav.

Betänkande EkUB 36/2018 rd **Reservation**

Läckaget i skattebasen på grund av aktiesparkontot har också påtalats av rådet för bedömning av lagstiftningen i en rapport. Enligt rådet främjar aktiesparkontot inte ett transparent och enkelt skattesystem. Inte heller ligger det i linje med principen om en bred skattebas och lägre skattesatser. Aktiesparkontot är alltså problematiskt med avseende på Finlands skatteintäkter och principerna för ett bra skattesystem. Det skulle endast gå att motivera med att det gav avsevärda samhällseliga fördelar.

Aktiesparkontot är inte till nytta för samhällsekonomin, företagen eller sysselsättningen

Avvikande skattebehandling av aktiesparkonton kan i första hand gynna dem som bedriver aktiv aktiehandel och kan således leda till att småplacernas försäljningstransaktioner ökar. Ökad handel med värdepapper har dock ingen direkt koppling till investeringar inom produktionen eller en produktivitetsökning. Avkastningen av aktier och andra placeringsprodukter är på lång sikt beroende framför allt av hur realekonomin utvecklas. Aktiesparkontot skulle leda till ökat välstånd och tillväxt bara om det underlättade investeringar i mer produktiva objekt. Exempelvis står det i finansministeriets expertrapport om företagsbeskattning 2017 att skatteförmåner till småplacere uppenbarligen inte har någon sådan effekt. Det beror på att småplacere som investerar på börsen har så liten betydelse för investeringarna. Etablerade företag får finansiering på andra håll och uppstarts företag som siktar på tillväxt är inte verksamma på börsen. Dessutom är det inte sannolikt att småplacere har den kompetens, information och riskbenägenhet som skulle göra det möjligt för dem att välja bättre finansieringsobjekt än professionella i finanssektorn. De professionella vid de finansiella instituten har uttryckligen till uppgift att allokera investeringskapitalet effektivt. De har vanligtvis mer information och möjligheter att ta risker än vanliga finländska hushåll, som i genomsnitt har 5 000 euro på kontot.

Ur enskilda placerares synvinkel kan aktiesparkontot rentav leda till onödiga risker och ökade utgifter. På aktiesparkontot kan endast börsaktier och banksättningar förvaras, vilket kan leda till att en alltför stor del av tillgångarna finns placerade i aktier med större risk, eftersom en överföring till objekt med mindre risk innebär att man måste betala skatt. Genom att aktivt investera i aktier får man inte nödvändigtvis någon väsentlig fördel med avseende på avkastningen jämfört med passivt aktiesparande, där de administrativa utgifterna är betydligt mindre. Uttag av avkastning från aktiesparkontot kommer i typfallet att påföras rentav högre skatt än utdelning från direkta placeringar, så detta är lönsamt främst bara i skatteplanering med anknytning till arv. Exempelvis ansåg rådet för bedömning av lagstiftningen att aktiesparkontot ökar kostnaderna för investeringar. Det är alltså inte klart att aktiesparkontot kommer till nytta ens för enskilda placere, för att inte tala om samhället.

Följaktligen kommer aktiesparkontot knappast att öka det långsiktiga sparandet eller bidra till ökad produktivitet eller ekonomisk tillväxt.

Också finansministeriets expertarbetsgrupp för företagsbeskattning drar samma slutsats i sin rapport (12/2017): en bestämmelse om skattefrihet för liten utdelning har ingen uppenbar eller direkt relevans för den ekonomiska tillväxten, de finländska hushållens ekonomiska aktivitet eller en ökning av investeringsaktiviteten. En skattelättnad har heller ingen väsentlig effekt på inhemska företags finansieringsmöjligheter. Noterade bolag ökar sällan sitt eget kapital genom att höja aktiekapitalet, och i de fallen har småplacernas insatser vanligtvis inte någon stor betydelse.

Betänkande EkUB 36/2018 rd
Reservation

Aktiesparkontots konsekvenser för ekonomin kan också bedömas utifrån erfarenheterna i andra länder. Av erfarenheterna att döma finns det inga belägg för att skattelättnader för aktieplaceringar genererar tillväxt. Exempelvis har Sverige sedan 2012 haft ett ISK-konto med betydligt större skatteförmåner. Kontot har orsakat staten ett skattebortfall på 42 miljarder kronor 2012–2017. Antalet aktieplaceringar har under den tiden minskat och aktierna har koncentrerats hos allt färre placerare. ISK-kontot har blivit populärt, men antalet placerare har inte ökat. Däremot har tidigare placeringar kanaliserats via ISK-kontot.

Det är uppenbart att ISK-kontot trots skatteförmånerna inte har ökat aktieplaceringarna i Sverige. Skattesänkningar påverkar alltså inte placerarnas val i väsentlig grad. Aktieplaceringar är riskinvesteringar som kräver tillräckliga medel och kunskaper om riskerna. För dem som har tillräckliga tillgångar och riskbenägenhet är aktieplaceringar lönsamma utan någon särskild skatteförmån. Även expertarbetsgruppen för företagsbeskattning ansåg 2017 att skattelättnader för småplaceringar inte i nämnvärd grad inverkar på hur populärt det är att investera. För investeringsaktiviteten bland medborgarna utgörs de primära och mest relevanta begränsningarna av möjligheterna för och kapaciteten hos varje person när det gäller att investera. Skattelättnader kan inte påverka förekomsten av eller lättnader i de här begränsningarna.

Aktiesparkontot enligt propositionen och den föreslagna skattebehandlingen kringskär skattebasen och leder till skattebortfall. Reformen har betydande nackdelar medan fördelarna är tvivelaktiga. Vi anser således att aktiesparkontot inte bör införas.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 13.2.2019

Lauri Ihalainen sd
Touko Aalto gröna
Hanna Sarkkinen vänst
Ville Skinnari sd